

Dragoș P. Petroșanu (1915-1941). De pe câmpul de luptă, în paginile unei cărți

FELIX SIMA

Puțini mai sunt, din păcate, aceia care l-au mai prins în viață pe preotul Petre Petroșanu din Parohia Măgura-Mihăești, județul Vâlcea: cei născuți prin anii 1920-1930 au fost cununați de el; cei născuți prin anii 1940-1960 au fost botezați de el.

Și mai puțini sunt cei care l-au cunoscut pe Dragoș Petroșanu, fiul lui, născut la 21 ianuarie 1915, la Măgura, absolvent al Facultății de Istorie, profesor secundar la Școala Buftea – București, concentrat în cel de-al Doilea Război Mondial, căzut la Odesa, la 16 octombrie 1941, la numai douăzeci și șase de ani și câteva luni, fără să-i cunoaștem locul de îngropăciune, în cimitirul satului natal existând numai crucea de piatră ridicată „Spre pomenirea fiului nostru ...”.

Grea trebuie să fi fost, pentru tată și mamă, pierderea fiului lor care începuse, de tânăr, un studiu temeinic al istoriei, publicând în reviste de prestigiu, alături de: Nicolae Iorga, Constantin C. Giurescu, P. P. Panaitescu, Ioana Rosetti, Aurelian Sacerdoțeanu, C. S. Nicolăescu-Plopșor. Grea trebuie să fi fost durerea părinților și prin anii '50 când, de teama bolșevismului, din casa parohială vor fi trebuit să dispară; în focul sobei, manuscrisele și revistele în care au fost publicate cele câteva studii pe teme de istorie ale tânărului cercetător (părinți arzând articolele fiului!). Personal, nu am avut liniște până nu le-am cules din presa vremii (pe cele de care am luat cunoștință, prin trimiteri) și am reușit să le redăm în lumina tiparului, între copertele unei cărți*, de data aceasta.

Ne vom întâlni cu Dragoș P. Petroșanu – nu numai la crucea din cimitirul satului și nu numai cu numele său scris pe Monumentul Eroilor de la Măgura, ci îi vom citi gândurile în rândurile unei cărți, luând aminte la cât sunt de trecătoare toate. Cărțile rămân!

Am reprodus, în volumul *Sfântul Grigorie Decapolitul din Mănăstirea Bistrița-Vâlcea și alte studii din istorie*, originalele publicate între anii 1937-1942, în revistele: „Arhivele Olteniei”, „Revista Istorică Română”, „Revista Arhivelor”, „Oltenia. Documente. Cercetări”, „Hrisovul”, „Biserica Ortodoxă

* Dragoș P. Petroșanu, *Sfântul Grigorie Decapolitul din Mănăstirea Bistrița-Vâlcea și alte studii din istorie*, Antologie alcătuită și îngrijită de Felix Sima, Râmnicu-Vâlcea, Editura Offsetcolor, 2006, 118 p.

Română”, îndreptând tacit cele câteva greșeli de tipar și de ortografie ale vechilor tipografi.

Trebuie să fi fost fascinant acest tânăr cercetător care, în vacanțe, în loc să stea în cuibul cald al părinților săi de la Măgura, pleca la mănăstiri să transcrie acte vechi din condici sau rămănea la București, la Arhive, în lumina manuscriselor. A trăit o viață scurtă, dar încărcată cu „zile de aur a scripturilor române”. Strânse laolaltă, articolele denotă un spirit studios ce s-ar fi dezvoltat permanent. Dacă nu ar fi dispărut prematur, ne place să credem că ar fi devenit un mare istoric contemporan. În zilele când se lucra această carte la Tipografia Offsetcolor, din Râmnicu-Vâlcea, l-am aflat pe Dragoș Petroșanu menționat în: David Hugh Farmon, *Dicționar al sfinților*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999, traducere din ediția engleză *Oxford University Press*, la p. 244, la Bibliografia Sfântului Grigorie Decapolitul.

Prefața cărții, semnată de prof. univ. dr. Alexandru Popescu-Mihăești, consemnează viața religioasă și culturală de pe meleagurile vâlcene, cu multe referințe la cel care a fost preotul Petre Petroșanu din Parohia Măgura, comuna Mihăești, până în anul 1971, după o păstorire de 56 de ani a măgurenilor, identificându-se cu sufletele enoriașilor săi, avându-l cântăreț la strană, o vreme, pe Gheorghe Popescu, tatăl actualului prorector al Universității „Spiru Haret”.

Cartea mai conține o *Scurtă prezentare a Bisericii Parohiale Măgura*, semnată de preot iconom stavrofor Grigorie Ciucă, un document, *Comuna Mihăești la anul 1941*, extras din „Viața bisericească în Oltenia. Anuarul Mitropoliei Olteniei”, 1941 și un portret al preotului Petre Petroșanu, scris de preotul Gh. N. Cârstoiu-Frunzaru și publicat în „Îndrumător Bisericesc”, Episcopia Râmnicului și Argeșului, 1984.

Coperta a IV-a a cărții conține un text semnat Aurelian Sacerdoțeanu, cel care, la Școala de Arhivistică, l-a îndrumat și susținut pe tânărul istoric. Iată textul necrologului, publicat în „Hrisovul”, II, 1942, p. 225: „Abia ne-a predat manuscrisul studiului despre Hurezi sau Romani («Hrisovul», I, 1941, p. 192-209) și tânărul nostru absolvent a plecat pe front în timp ce-i făcusem recomandarea pentru ocuparea unui post la Arhivele Statului din Craiova. Din linia de luptă am primit adesea știri de la el. Se gândea totdeauna la arhive, cercetării cărora se devotase cu totul. I-a fost dat să cadă însă în lupta eroică de la Odesa la 16 octombrie 1941, ultima zi a eroicei epopei românești de la poarta Basarabiei.

Elev distins și pasionat cercetător al trecutului Olteniei sale, Dragoș Petroșanu nu și-a risipit timpul. A folosit fiecare moment spre a aduce un act nou, o interpretare serioasă. Astfel, a dat la lumină: *Schitul Lipovul din județul Dolj* («Revista Arhivelor», III, 1939, p. 366-375), *Câteva acte vechi din Păușești-Măglași (Vâlcea)* («Oltenia», II, 1941, p. 141-145) *Câteva schituri oltene necunoscute* («Arhivele Olteniei», IX, 1940, p. 31-36; X, 1941, p. 128-138),

Data Evangheliarului dăruit Mănăstirii Bistrița de către Marcea Postelnicul («Revista Istorică Română», VII, 1937, p. 395-397). Era un început deosebit de frumos, acum pentru totdeauna curmat.

În afară de ceea ce a putut da, strângea material pentru o monografie documentată a Mănăstirii Bistrița din Vâlcea și pentru lista de peceti ale banilor Craiovei. Ar fi bine dacă această muncă de ani de zile va fi revizuită și dată la lumină. Publicația de față stă la dispoziție pentru a păstra mai departe între noi amintirea bunului și prețuitului nostru elev mort pentru patrie”.

Nu știm cum ar fi vrut Dragoș P. Petroșanu să se numească prima sa carte, însă noi i-am dat titlul cu gândul la El și la Ea. Am alcătuit totul în ideea că acest volum se adaugă unor rafturi de istorie și ne vorbește în graiul propriu, „graiul vechilor cazanii”.

Résumé

L'auteur nous présente dans cet article le triste destin de celui qui aurait pu être un grand historien: Dragoș P. Petroșanu. Fils de prêtre, il s'est beaucoup investi dans la transcription des anciens documents concernant l'histoire de la région Olténie et l'histoire religieuse.

Né en 1915, il fut professeur dévoué à l'École Secondaire de Buftea, mais aussi jeune combattant dans la Seconde Guerre Mondiale. Il périt comme un héros dans la bataille d'Odessa, laissant pour la science de l'histoire un grand signe d'interrogation sur ce qu'il aurait pu devenir!

À la mémoire du jeune historien, mort à l'âge de 26 ans, Felix Sima a rassemblé dans un recueil toutes les articles publiés par celui-ci, exprimant le regret que des travaux inédites ont été détruites à l'époque communiste!